

UN WATER
22. MAREC
SVETOVNI DAN VODA**SVETOVNI DAN VODA 2023****»POSPEŠI SPREMEMBO.«**

**Bodi sprememba, ki jo želiš videti v svetu -
za dostop do pitne vode in sanitarno ureditev za vse.
Naredi, kar lahko.**

**SVETOVNI DAN VODA 2023 JE POSVEČEN POSPEŠEVANJU SPREMEMBE ZA ZAGOTOVITEV
DOSTOPA DO PITNE VODE IN SANITARNE UREDITVE ZA VSE LJUDI NA SVETU.**

VODA VPLIVA NA NAS VSE, ZATO MORAMO VSI UKREPATI.

TUDI TI IN JAZ!

**JAZ, TI, TVOJA DRUŽINA, ŠOLA IN LOKALNA SKUPNOST LAHKO POMAGAMO POSPEŠITI
SPREMEMBE NA SVETU, TAKO DA SPREMENIMO NAČIN UPORABE IN RAVNANJA Z VODO V
SVOJEM VSAKDANJEM ŽIVLJENJU.**

**NAŠE ZAVEZE SE BODO Z ZAVEZAMI DRUGIH ZDRUŽILE V AKCIJSKI AGENDI ZA VODO, KI BO
PREDSTAVLJENA NA KONFERENCI ZN O VODI LETA 2023 - PRVEM DOGODKU TE VRSTE PO
SKORAJ 50 LETIH.**

**TO JE ENKRATNA PRILOŽNOST NAŠE GENERACIJE, DA SE SVET ZDRUŽI ZA DOSTOP DO
PITNE VODE IN SANITARNE UREDITVE.**

NAREDI, KAR LAHKO.

Vir: UN. World Water Day. Dostopno na: <https://www.worldwaterday.org/>

Svetovni dan voda - 22. marec

Svetovni dan voda obeležujemo vsako leto 22. marca, od leta 1992, ko je bil izbran na konferenci **Združenih narodov** o okolju in razvoju v brazilskem Riu de Janeiru. Njegov namen je **ozaveščanje o pomenu pitne vode** ter **trajnostne rabe vodonosnikov**. Gre za ukrepe za reševanje svetovne vodne krize. Brez dostopa do varne oskrbe s pitno vodo živi **2,2 milijarde ljudi**.

Letošnja osrednja tema se glasi: **»POSPEŠI SPREMEMBO.«**

Osrednji poudarek svetovnega dneva voda je podpreti doseganje Cilja trajnostnega razvoja¹ 6 (Sustainable Development Goal 6; SDG): dostopa do pitne vode in sanitarne ureditve za vse ljudi na svetu do leta 2030 (OZN, Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 iz leta 2015)².

Vsako leto svetovni dan voda osvetljuje pomen vode z različnih vidikov. Ker smo trenutno resno skrenili z začrtane poti pri uresničevanju Cilja trajnostnega razvoja 6, letošnja osrednja tema poziva k ukrepanju: **»POSPEŠI SPREMEMBO. Bodi sprememba, ki jo želiš videti v svetu - za dostop do pitne vode in sanitarne ureditve za vse. Naredi, kar lahko.«**

Cilj je spodbuditi zavedanje, da voda vpliva na vse nas, zato moramo nujno stopiti iz cone udobja in preseči naše običajne navade, da zase in za naslednje generacije zagotovimo dostop do pitne vode in sanitarne ureditve.

Svetovni dan stranišč, 16. december

Svetovni dan voda, 22. marec

Zakaj sta pomembni pitna voda in sanitarna ureditev?

Dostop do pitne vode in ustrezna sanitarna ureditev sta človekovi pravici. Tesno se prepletata z vsemi vidiki trajnostnega razvoja, vplivata na družbeno-politične razmere in sta ključnega pomena tako za človeško družbo (pri globalnih izzivih, kot so lakota, revščina, epidemije, enakost spolov, zdravje, izobraževanje, način preživljanja, politična nestabilnost, prilagajanje na podnebne spremembe), kot za naravno okolje (pri ohranjanju ekosistemov).

¹ **Trajnostni razvoj** pomeni takšen način razvoja, ki zadošča današnjim potrebam, ne da bi pri tem ogrozili možnosti prihodnjih generacij, da zadostijo svojim lastnim potrebam (Svetovna komisija za okolje in razvoj (ang. World Commission on Environment and Development; WCED), 1987).

² OZN. Spremenimo svet: **Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030**; 2015.

Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf

Onesnažena pitna voda in neurejene sanitarne razmere omogočajo širjenje nalezljivih boleznih (kolere, driske, hepatitisa A, tifusa in otroške paralize), ogrožajo zdravje ljudi zaradi kemičnega onesnaženja (npr. z arzenom, s svincem), povečujejo število podhranjenih, revščino in socialne razlike. **Z urejenim dostopom do pitne vode in sanitarne ureditve** ljudje porabijo manj časa za oskrbo s pitno vodo, zaradi česar so lahko delovno aktivni, otroci se lahko izobražujejo.

Zakaj moramo vsem ljudem zagotoviti pitno vodo in sanitarno ureditev?

Podnebne spremembe in posledična nihanja količine padavinske vode, vse večje pomanjkanje vode, rast prebivalstva, demografske spremembe in urbanizacija že danes predstavljajo **izzive za varno oskrbo s pitno vodo**.

Ali ste vedeli, da:

- zaradi onesnažene pitne vode, neurejene sanitarne ureditve in slabe higijene vsako leto umre **1,4 milijona** ljudi, **74 milijonov** ljudi pa bo imelo skrajšano življenjsko dobo (SZO; 2022),
- bi lahko z ureditvijo dostopa do pitne vode in sanitarnih rešitev vsako leto preprečili smrt **297.000** otrok, mlajših od **pet let** (SZO; 2022),
- **danes eden od štirih ljudi na svetu (dve milijardi ljudi) nima dostopa do pitne vode** (SZO/UNICEF; 2021),
- **skoraj polovica svetovnega prebivalstva (3,6 milijarde ljudi) nima ustrezne sanitarne ureditve** (SZO/UNICEF; 2021),
- **44 %** odpadnih voda iz gospodinjstev na svetovni ravni ni ustrezno prečiščenih (OZN; 2021),
- se bo do leta **2050** globalno povpraševanje po vodi (črpanje podzemne vode ali nadzemnih sladkovodnih vodnih virov) povečalo za **55 %** (OECD; 2012).

V prihodnosti se bo stanje zaradi podnebnih sprememb in rasti prebivalstva v nekaterih delih sveta še poslabšalo.

Vir: World Water Day: <https://www.worldwaterday.org/>

Kako lahko ukrepamo in pospešimo spremembo? #WaterActions

- ✓ **Delimo kampanjo ob svetovnem dnevu voda 2023 s svojimi prijatelji** na družbenih omrežjih in v vsakdanjem življenju s posterji, razglednicami, nalepkami, majicami, pisali, radirkami, tatu-ji, stekleničkami za vodo ipd. Tako ozaveščamo o pomenu pitne vode in sanitarne ureditve ter navdihujemo druge, da tudi oni naredijo, kar lahko.

Več: <https://www.worldwaterday.org/share-2023>

- ✓ **Sestavimo seznam svojih zavez** za pospeševanje sprememb za dostop do pitne vode in sanitarne ureditve za vse.

Več: <https://www.unwater.org/bethechange/>

- ✓ **Varčujemo z vodo:** skrajšajmo čas prhanja, med ščetkanjem zob ne pustimo teči vode, varčujemo z vodo med pomivanjem posode in pripravo hrane.
- ✓ **Prenehajmo onesnaževati:** v stranišče ne mečemo odpadne hrane, olja, zdravil in drugih kemikalij.
- ✓ **Lokalno in trajnostno prehranjevanje:** kupujemo lokalno in sezonsko pridelano hrano, iščimo izdelke, za pridelavo katerih je porabljena manjša količina vode.
- ✓ **Varčno splakovanje:** popravimo pipe in kotličke v svojem domu, ki puščajo in praznimo greznice.
- ✓ **Bodimo radovedni:** ugotovimo, od kod prihaja naša pitna voda in kako se uporablja. Obiščimo čistilno napravo, da vidimo, kaj se dogaja z odpadnimi vodami.
- ✓ **Zaščitimo naravo:** posadimo drevo ali zasadimo deževni vrt. Uporabimo naravne rešitve za preprečevanje poplav in shranjevanje vode.
- ✓ **Zmanjšajmo število papirnatih brisač** pri sušenju rok v kuhinji, na stranišču.
- ✓ **Zahtevajmo od odločevalcev** zagotavljanje proračuna za izboljšanje oskrbe s pitno vodo in sanitarne ureditve doma ter v tujini.
- ✓ **Čiščenje okolja:** sodelujmo pri čiščenju lokalnih rek, jezer, mokrišč in plaž.

Za zagotavljanje dostopnosti in kakovosti pitne vode bo v prihodnosti treba izboljšati **upravljanje vseh vodnih virov**. Pomembna strategija postaja **varna ponovna uporaba odpadne vode** – npr. za namakanje in pridobivanje energije, kar ima lahko številne koristi, vključno s povečano proizvodnjo hrane.

Ključna sporočila

I. DOSTOP DO PITNE VODE IN SANITARNA UREDITEV STA ČLOVEKOVI PRAVICI. SPREMEMBE V VODNEM KROGU VPLIVAJO NA GLAVNE GLOBALNE IZZIVE – NA PODROČJU ZDRAVJA, LAKOTE, ENAKOSTI SPOLOV, ZAPOSLOVANJA, IZOBRAŽEVANJA, INDUSTRIJE, NARAVNIH NESREČ IN MIRU.

Vir: World Water Day: <https://www.worldwaterday.org/>

II. TRENUTNO SMO RESNO SKRENILI Z ZAČRTANE POTI, DA BI DO LETA 2030 ZAGOTOVILI DOSTOP DO PITNE VODE IN SANITARNO UREDITEV ZA VSE LJUDI NA SVETU. VODA VPLIVA NA VSE NAS, ZATO MORAMO VSI UKREPATI.

Vir: World Water Day: <https://www.worldwaterday.org/>

III. NAREDIMO NEKAJ, ČETUDI LE NEKAJ MAJHNEGA. NAŠE POSAMEZNE ZAVEZE SE BODO ZDRUŽILE V NEKAJ VELIKO VEČJEGA, KAR POMAGA POSPEŠITI SPREMEMBO.

Vir: World Water Day:
<https://www.worldwaterday.org/>

Kaj je že narejenega?

1. Dogodki na temo pitne vode in sanitarne ureditve

OZN je ob obeležitvi svetovnega dneva voda 2023 pripravila program različnih dogodkov in aktivnosti na temo pitne vode in sanitarne ureditve.

Več: <https://www.worldwaterday.org/stories>

2. Animirani film ob svetovnem dnevu voda s kolibrijem v glavni vlogi

Kratki animirani film pripoveduje zgodbo o globalni vodni krizi, kot da je svet skupnost **100 ljudi**. V tem scenariju bi morale **25 ljudi** zbirati nečisto vodo iz površinske vode ali vodnjaka na oddaljeni lokaciji ali bi morali v vrsti več ur čakati na vodo in nato prodajalcu plačati visok znesek. **22 ljudi** ne bi imelo druge izbire, kot da gredo na stranišče na ulico, v grmovje, na polja ali pa uporabijo higiensko neurejena stranišča. Sčasoma bi izginila polovica lokalnih mokrišč, kmetijstvo in industrija bi porabili do **80 %** vse razpoložljive vode.

V starodavni pravljici se kolibri sooči z velikim ognjem. Namesto da bi obstal in strmел, se odloči ukrepati in poskuša ogenj pogasiti po kapljicah. Druge živali se mu smejiyo, on pa odvrne: »**Naredim, kar lahko.**«

Več: dostopno [na naslednji povezavi](#).

3. Svetovni šopek kolibrijev

Ali ste vedeli, da lahko jato kolibrijev imenujemo šopek? Posamezniki in šolski razredi s celega sveta lahko sodelujejo pri **ustvarjanju šopka kolibrijev – origamijev**. Namen

virtualne aplikacije origamijev je poglobiti razumevanje izzivov, s katerimi se soočamo na področju pitne vode in sanitarne ureditve ter poglobiti zavedanje, da lahko vsi odigramo svojo vlogo pri njihovem reševanju – in to že z majhnimi dejanji.

Več: <https://www.worldwaterday.org/stories-2023/story/help-create-global-bouquet-hummingbirds>

4. Priročnik za varčevanje z vodo za lenuhe

- Oddelek OZN za socialne in gospodarske zadeve (The UN Department of Social and Economic Affairs; UN DESA) je sestavil **nabor preprostih dejanj in dejavnosti**, za katere je potreben minimalen trud in s katerimi lahko pospešimo spremembe ter ozaveščamo o pitni vodi in sanitarni ureditvi.
- **Svoje znanje** o pitni vodi in sanitarni ureditvi **lahko preizkusimo** tudi med igranjem kviza Kahoot, ki nam pomaga, da se osredotočimo na ključna vprašanja in omogoča delitev zanimivih dejstev s svojimi stiki.

Več: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/the-lazy-persons-guide-to-saving-water/>

5. »Ne bo nam treba več prositi za vodo.«

»V zadnji suši mi je poginila cela čreda goveda. Preživetje moje družine je odvisno od kmetijstva,« je dejal Yasin Muhumad Faarah. »Prišli so ljudje iz **Mednarodne organizacije dela (International Labour Organization; ILO)** in rekli, da nam lahko pomagajo zgraditi rezervoar za zbiranje deževnice. Ko sem to slišal, sem jim ponudil svoje kmetijsko zemljišče.«

Gradnja rezervoarja za zbiranje deževnice v Yasinovi lokalni skupnosti je potekala v okviru **projekta ILO** za krepitev odpornosti na naravne nesreče preko **urejanja dostopa do pitne vode**. Financirala ga je japonska vlada, njegov cilj pa je zmanjšati poplave, obdržati vodo za kmetijstvo in domačo uporabo ter usposabljanje in zaposlovanje lokalnih prebivalcev.

»Zdaj ko zlahka dostopam do vode za kmetijo, želim dejavnost razširiti in **gojiti več pridelkov**. To bo mojim otrokom omogočilo, da bodo lahko šli v mesto in **se izobraževali**.«

»Ničesar se več ne bojimo. Nekoč smo morali v bližnjem mestu prositi, da nam pripeljejo vodo, zdaj ko imamo rezervoar, nam tega ne bo treba več početi.«

Več: <https://www.worldwaterday.org/stories-2023/story/we-wont-need-beg-water-anymore>

6. Programi izobraževanj in usposabljanj

Ob svetovnem dnevu voda so objavljeni programi usposabljanj in izobraževanj, namenjeni **različnim ciljnim skupinam**.

SELECT A TRAINING PROGRAMME

- United Nations Institute for Training and Research (UNITAR) water courses.
- The One UN Climate Change Learning Partnership, UN CC:Learn courses.
- IHE Delft offers a new range of short courses from 2023 onwards.
- Keeping the Taps Running in a Changing Climate, UN CC:Learn course
- FAO e-learning course on environmental flow to support sustainable use of water.
- Open Online Course on Gender and Environment, UN CC:Learn course
- FAO e-learning Academy: forest-water nexus course.
- Local Water Solutions for Global Challenges

Več: <https://www.worldwaterday.org/learn> (Select a training programme)

DOSTOP DO PITNE VODE IN NJENA KAKOVOST V SLOVENIJI

Dostop do pitne vode

V Sloveniji se je **v letu 2021** s pitno vodo iz sistemov za oskrbo s pitno vodo oziroma na oskrbovalnih območjih, ki so bila vključena **v nadzor spremljanja kakovosti pitne vode - monitoring** oskrbovalo **1.994.010** oziroma **94,6 % prebivalcev na 873 oskrbovalnih območjih**.

Sistem za oskrbo s pitno vodo predstavlja **oskrbovalno območje**, nekateri sistemi se delijo na več oskrbovalnih območij glede na približno enako kakovost vode. **V monitoring so vključena oskrbovalna območja, ki oskrbujejo 50 in več oseb ter z manj kot 50 oseb, ki oskrbujejo tudi javne objekte (npr. šole, vrtce, hotele, restavracije, turistične kmetije)**. V monitoring pitne vode **ni bilo vključenih 112.997 oziroma 5,4 % prebivalcev** in sicer največji delež v Koroški regiji (25 %), nato Posavski regiji (9 %), Goriški, Savinjski in Podravske regiji (po 8 %).

Kakovost pitne vode je bila **praviloma skladna in zdravstveno ustrezna na oskrbovalnih območjih, ki so oskrbovala več kot 500 prebivalcev (1.895.671 ali 90,0 % prebivalcev)**. Od teh se je **skoraj četrtnina (23,8 %) prebivalcev Slovenije oskrbovala s pitno vodo, za katero obdelava – priprava vode ni bila potrebna**, ampak so jo lahko uporabljali takšno, kot so jo načrpali iz podzemlja, zato je tudi bolj sveža.

To izjemno dobro je treba varovati in ohraniti.

Vir: Freepik

Kakovost pitne vode

Mikrobiološka kakovost se je v letu 2021 določala v 2.751 vzorcih na 873 oskrbovalnih območjih. Večje tveganje za zdravje predstavlja prisotnost mikroorganizmov, zlasti fekalno onesnaženje pitne vode. V letu 2021 je bilo zaradi vseh mikrobioloških parametrov neskladnih 13,8 % vzorcev pitne vode, od tega 1,8 % vzorcev zaradi fekalne bakterije *Escherichie coli*.

Delež mikrobiološko neskladnih vzorcev močno pada z velikostjo oskrbovalnih območij; večina jih je v velikostnem razredu s 50-500 prebivalcev (skupaj 98.339 oziroma 4,6 % prebivalcev, na 584 malih oskrbovalnih območjih), ki niso imeli ustrezne priprave vode glede na kakovost in značilnosti vodnega vira, tudi ne določenih vodovarstvenih območji idr.; dolgoročno rešitev je priključitev teh prebivalcev na večja in urejena oskrbovalna območja, ali jih je treba ustrezno urediti.

Kemijska kakovost se je v letu 2021 določala v 464 vzorcih na 297 oskrbovalnih območjih. Zaradi kemijskih parametrov je bilo neskladnih skupaj 7 oziroma 1,5 % vzorcev pitne vode, na 7 oskrbovalnih območjih. V enem vzorcu je bil neskladen nikelj, v enem bentazon in vsota pesticidov, v dveh desetil-atrazin ter indikatorska kemijska parametra: aluminij v 3 vzorcih in železo v 2 istih vzorcih. Preseženim pesticidom je bilo izpostavljenih 28.780 uporabnikov na 3 oskrbovalnih območjih, niklju 1.850 uporabnikov na 1 oskrbovalnem območju, indikatorskim parametrom: aluminiju 3.652 ter železu 2.389 uporabnikov.

Do leta 2021 je ponekod stalno presegal mejno vrednost **pesticid desetilatrazin**, do leta 2017 tudi **atrazin** ter občasno **bentazon**, **metolaklor** in **pesticidi – vsota**; v posameznem letu so mejno vrednost presegali še pesticidi **bromacil**, **dikamba**, **dimetenamid**, **klortoluron**, **mekoprop**, **metazaklor**, **mezotrion**, **permetrin** in **terbutilazin**.

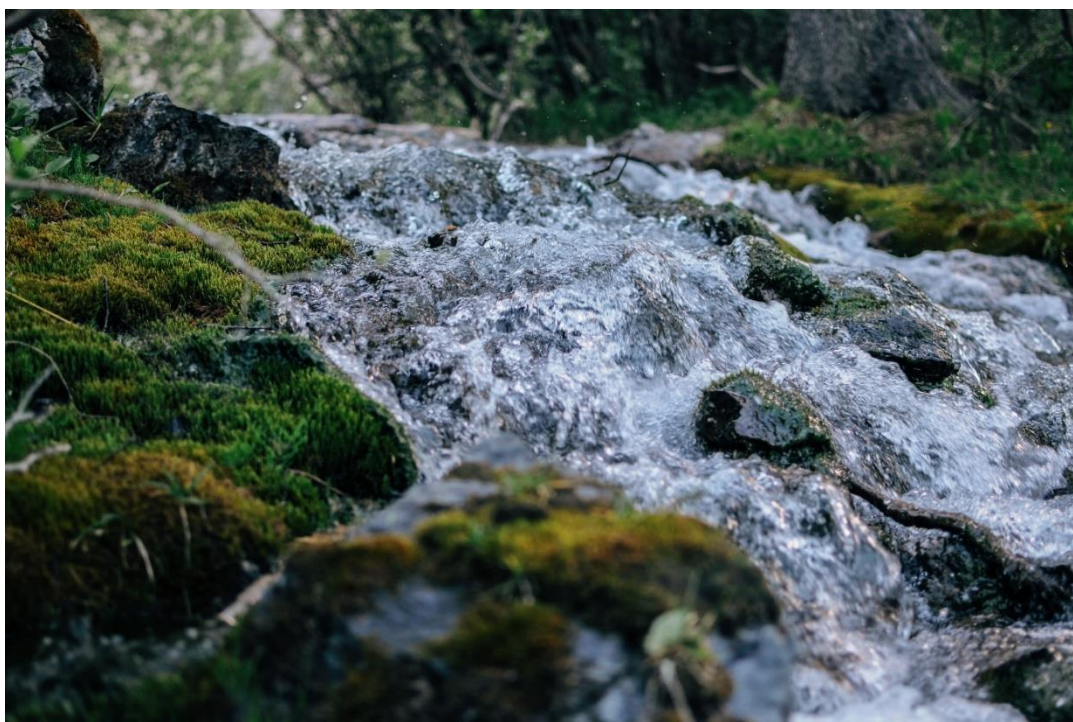
Nitrati so do leta 2015 ponekod vsako leto presegali mejno vrednost in še leta 2018, ko je bilo preseženim koncentracijam nitratov izpostavljenih okoli 17.000 prebivalcev. V posameznih letih sta mejno vrednost presegala tudi kemijska parametra: **nikelj** in **svinec** ter indikatorski kemijski parametri: **aluminij**, **mangan** in **železo**.

Glavni viri kemijskih parametrov, ki so v obdobju 2004-2021 presegali mejno vrednost v pitni vodi so:

- **Pesticidi in nitrati** so prisotni v vodnih virih predvsem na območjih z intenzivnim kmetijstvom, zlasti v severovzhodnem delu države, vzroki prisotnosti so lahko tudi pogozdovanje, vrtničkarstvo, za pesticide tudi pokopališča, ceste in železnice idr.
- **Nikelj** v pitni vodi je naravnega izvora ali iz onesnaženja. Glavni vir je raztapljanje iz materialov v stiku z vodo iz različnih delov vodovodnega omrežja (pipe in ostalo od vodnega vira dalje). S predhodnim izpiranjem na pipi ga je v vodi manj.
- **Svinec** je zaradi široke uporabe pogost onesnaževalec okolja: zraka, zemljine, vode. Glavni vir svinca v pitni vodi je hišno vodovodno omrežje v starejših objektih npr. cevi, stiki, ventili, v manjši meri je prisoten tudi v novejših materialih npr. PVC, medenina, guma, keramika. Koncentracija svinca v pitni vodi je višja pri nizki trdoti vode, nizkem pH, visoki temperaturi idr.

- **Aluminij** je najbolj razširjena kovina v zemeljski skorji, v pitni vodi je lahko prisoten primarno iz vodnega vira, predvsem pa zaradi dodajanja aluminijevih soli kot koagulantov v pripravi pitne vode, lahko se tudi izloča iz novih cementnih cevi.
- **Mangan** je ena najbolj razširjenih kovin v zemeljski skorji, pogosto skupaj z železom. Poleg naravnega pojavljanja v vodi, zraku ali zemlji ga lahko najdemo v okolju tudi kot posledico uporabe v različnih panogah industrije in iz odpadkov.
- **Železo** je ena izmed najbolj razširjenih kovin v zemeljski skorji. V pitni vodi je železo lahko prisotno tudi kot posledica uporabe železovih soli kot koagulantov v pripravi vode, ali zaradi korozije vodovodnega omrežja (rja).

V Sloveniji mora **prebivalce, ki niso vključeni v monitoring pitne vode**, to je v redni nadzor spremljanja kakovosti, **lokalna skupnost** o tem **obvestiti in jih poučiti** o možnih ukrepih za varovanje zdravja pred škodljivimi učinki onesnažene vode. Kadar obstaja utemeljen sum za potencialno nevarnost za zdravje, jim mora takoj **posredovati tudi priporočila za ravnanje**.

Vir: Freepik

Podzemna voda – vir pitne vode

V Sloveniji se glede na **tip vodnega vira** oskrbuje: skoraj **dve tretjini prebivalcev (64 %)** iz **vodnih virov podzemne vode brez vpliva površinske vode**, več kot tretjina prebivalcev (**35 %**) iz **podzemne vode, ki je pod vplivom površinske vode** ter **0,6 % prebivalcev iz mešane vode**, to so izviri podzemne vode s površinskim dotokom.

Podzemna voda je najpomembnejši vir pitne vode

Po podatkih Evropske komisije je **v državah članicah EU** delež prebivalcev, ki se oskrbuje s pitno vodo iz podzemne vode približno 75 %.

V Sloveniji je delež sicer višji, približno 97 %, vendar od tega odpade več kot tretjina na **kraške podzemne vodne vire – kraške vodonosnike**, ki imajo **podobno kakovost vode kot površinske vode, zato jih iz javnozdravstvenega vidika prištevamo med površinske vode**.

Zaradi naravnih procesov prečiščevanja so pri **izkoriščanju podzemne vode za pripravo pitne vode** v splošnem potrebni manj zahtevni tehnološki postopki, **razen za kraške vodne vire, ki so pod vplivom površine ali površinske vode**. V številnih primerih ima podzemna voda v vodonosnikih z medzrnsko poroznostjo v ravninskih delih rečnih dolin (npr. prodnati in peščeni vodonosniki) že lastnosti pitne vode, **zato ponekod v Sloveniji priprava vode, pri oskrbi s pitno vodo, ni potrebna (za okoli 24 % prebivalcev)**.

Prepustnost v kraškem sistemu je velika, posledica so visoke **hitrosti pretakanja** voda v podzemlju, **raznovrstnost načina pretakanja** ter običajno **nepoznane smeri odtekanja vode**, ki segajo tudi do več deset kilometrov oddaljenih predelov. Kraški vodonosniki s kraško in razpoklinsko poroznostjo so zelo **občutljivi za različne vire onesnaženja**, zato je treba na zelo ranljivem kraškem površju ustrezno **omejiti dejavnosti, ki so vir onesnaževanja**.

Varna oskrba s pitno vodo ima izjemen pomen za zdravje prebivalstva, zato morajo lokalne skupnosti v svojih prostorskih načrtih zavarovati pred onesnaženjem vsak vodni vir za oskrbo s pitno vodo. Da se zavaruje vodno telo za javno oskrbo s pitno vodo pred onesnaževanjem ali drugimi vrstami obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost voda ali na njeno količino, vlada določi vodovarstveno območje.

Pred onesnaženjem je treba varovati vse vodne vire za oskrbo s pitno vodo: obstoječe, rezervne in predvidene, tudi tiste, ki nimajo določenih vodovarstvenih območij in vodovarstvenega režima v njih, zaradi zagotavljanja skladne in zdravstveno ustrezne pitne vode v zadostnih količinah in s tem varovanja zdravja ljudi.

Več o kakovosti pitne vode v Sloveniji lahko preberete v naslednjih prispevkih:

- Zdravstveni statistični letopis Slovenije:
<https://www.nijz.si/sl/nijz/revije/zdravstveni-statisticni-letopis-slovenije>
- Monitoring pitne vode, Rezultati po letih: rezultati 2021:
<http://mpv.si/rezultati>
- Monitoring pitne vode, Letno poročilo o kakovosti pitne vode, od leta 2013 dalje:
<http://mpv.si/porocila>
- Dostopnost do pitne vode:
<http://kos.arso.gov.si/sl/content/dostop-do-pitne-vode-0>
- Kakovost pitne vode
<http://kos.arso.gov.si/sl/content/kakovost-pitne-vode-3>
- Hidrični izbruhi:
<http://kos.arso.gov.si/sl/content/hidricni-izbruhi-epidemije-5>
- Parametri, ki jih določamo v pitni vodi
<https://www.nijz.si/sl/parametri-ki-jih-dolocamo-v-pitni-vodi>
- Pogosta vprašanja o pitni vodi
https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/datoteke/pogosta_vprasanja_o_pitni_vodi.pdf
- Pitna voda
<https://www.nijz.si/sl/podrocja-dela/moje-okolje/pitna-voda?page=2>
- Nitrati v podzemni vodi

<http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/nitrati-v-podzemni-vodi>

- Delež prebivalcev, ki živijo na poplavno ogroženih območjih:

<http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/delez-prebivalcev-ki-zivijo-na-poplavno-ogrozenih-obmocjih>

VIDEO VODA IN JAZ

Na NIJZ smo izdelali video, namenjen otrokom od 1. do 3. razreda, s katerim želimo poudariti pomen vode kot dobrine in hkrati otroke vzpodbuditi k aktivnemu razmišljanju o pomenu vode v različnih življenjskih okoljih, vplivih na zdravje ter o tem, kako jo lahko učinkovito varujemo za dobro vseh nas.

Vabljeni k ogledu videa "VODA IN JAZ" s klikom na sliko:

Viri:

1. United Nations (UN) World Water Day (2023): <http://www.worldwaterday.org>
2. United Nations (UN), Water Facts: <https://www.unwater.org/water-facts>
3. United Nations (UN), World Water Day, 22 March: <https://www.un.org/en/observances/water-day>
4. World Health Organization (WHO), Drinking-water: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/drinking-water>
5. World Health Organization (WHO), Sanitation: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sanitation>
6. Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), Kazalci okolja v Sloveniji:

<http://kazalci.arso.gov.si/>

7. Monitoring pitne vode: <http://mpv.si>
8. Zbirke podatkov o sistemih za oskrbo s pitno vodo in o skladnosti pitne vode:
<http://mpv.si/rezultati>
9. Kraške vode: <https://www.razvojkrasa.si/si/voda/106/article.html>

Dokument:	Svetovni dan voda 2023	
Pripravi:	NIJZ. Center za zdravstveno ekologijo. Strokovna skupina za vode.	Verzija: 14. 3. 2023